

Депресија, анксиозност и апатија кај пациенти со Паркинсонова болест (ПБ): Есенцијални/ важни факти за пациентите

ДАЛИ ПАРКИНСОНОВАТА БОЛЕСТ МОЖЕ ДА ВЛИЈАЕ НА РАСПОЛОЖЕНИЕТО?

Да, Паркинсоновата болест може да доведе до голем број на немоторни проблеми (односно проблеми кои не се поврзани со движењето), како надополнување на моторните симптоми. Промените во расположението се важни и чести симптоми. Тие може да го засегнат квалитетот на животот повеќе отколку моторните проблеми, кај некои пациенти.

КОИ СЕ НАЈЧЕСТИТЕ СИМПТОМИ ВО ОДНОС НА ПРОМЕНЕТО ОДНЕСУВАЊЕ/ РАСПОЛОЖЕНИЕ КАЈ ПАЦИЕНТИТЕ СО ПАРКИНСОНОВА БОЛЕСТ?

Најчестите промени во расположението кај пациентите со ПБ се депресија, анксиозност и апатија.

- Депресија е состојба на намалено расположение, тага, безнадежност, а понекогаш и чувство на празнина и вина.
- Анксиозност е чувство на нервоза, загриженост, тензија/напнатост, тешкотија/непријатност. Пациентите кои се анксиозни може да чувствуваат страв или панични атаки.
- Апатија е недостаток на интерес, ентузијазам или мотивација да се извршуваат секојдневните обврски, или да се биде со други луѓе.

КОГА СЕ ЈАВУВААТ ПРОМЕНЕТЕ ВО РАСПОЛОЖЕНИЕТО?

Промените во расположението може да се јават во кое било време. Некои пациенти може да развијат бихејвиорални промени дури и пред да се јават моторни симптоми. Други, може да ги забележат и по долги години од појавувањето на Паркинсоновата болест. Кај некои пациенти се јавуваат промени во расположението заради земање на допаминергични лекови. На пример, анксиозност, често пати се јавува кога нивото на медикаменти е ниско, во т.н. “off” периоди, кога симптомите на болеста повторно се јавуваат.

КАКО МОЖЕ ПАЦИЕНТОТ ДА ГИ ПРЕПОЗНАЕ СИМПТОМИТЕ ВО ПРОМЕНАТА НА РАСПОЛОЖЕНИЕТО?

Депресијата и анксиозноста се честопати придружени со недостаток на енергија или замор, намален апетит или проблеми со спиењето. Но, овие проблеми, може, исто така, да се јават сами по себе, па не секогаш значи дека пациентот

е депресивен доколку ги има овие симптоми. Други симптоми може повеќе да ги забележи фамилијата отколку самиот пациент. Тука спаѓаат:

- Зголемен страв
- Нагласена иритабилност
- Социјална изолација
- Намалено учество во фамилијарни настани или активности.

КАКО СЕ ДИЈАГНОСТИЦИРААТ ОВИЕ СИМПТОМИ?

Пациентот треба веднаш да му каже на докторот за промените во своето расположение, со цел веднаш да се постави дијагноза и да се започне со третман. Можеби докторот ќе сака да знае:

- Кога започнале симптомите
- Колку се „здодедни“
- Дали има присуство на други дополнителни симптоми
- Дали има некаква поврзаност со врмето на земање лекови.

Партнерот/негувателот и други лица кои се со пациентот може да помогнат во давање на податоци во врска со присуство на промени во расположение, однесување и/или сон.

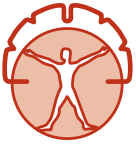
ЗОШТО СЕ ЈАВУВААТ ОВИЕ ПРОМЕНИ ВО РАСПОЛОЖЕНИЕТО?

Паркинсоновата болест може да предизвика промени во мозочните регии кои го контролираат расположението. Болеста може да придонесе да се намалат одредени невротрансмитери како што се допамин, серотонин и норадреналин, што може да претставува основа за да се јават одредени промени во расположението. Индивидуалниот одговор на болеста, како и некои психосоцијални фактори, може, исто така, да доведат до појава на овие симптоми.

КАКО СЕ ТРЕТИРААТ ОВИЕ СИМПТОМИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАРКИНСОНОВА БОЛЕСТ?

Постојат разни начини за третман на овие симптоми:

- Антидепресиви и анксиолитици за третман на депресија и анксиозност
- Допаминергични лекови кои ги подобруваат моторните симптоми може исто така да влијаат врз анксиозноста и депресивното расположение, особено ако нивното

Депресија, анксиозност и апатија кај пациенти со Паркинсонова болест (ПБ): Есенцијални/ важни факти за пациентите

појавување е поврзано со редоследот на земање на лековите

- Психотерапијата може да помогне за депресија и анксиозност
- Програмирани активности, вежби и социјализација/ дружење може да помогнат во третманот на апатијата
- Подолго спиење и социјална поддршка, како и избегнување на стрес, може да бидат од помош.

ЗАКЛУЧОК

- Депресија, анксиозност и апатија може да бидат симптоми на Паркинсоновата болест, и се доста чести
- Може да се јават рано, дури и пред почетокот на моторните проблеми, или да се развијат подоцна, со текот на болеста
- Многу е важно докторот да е запознаен со појавата на овие симптоми, бидејќи постои специфичен третман
- Медикаменти, психотерапија и социјална поддршка се главни алатки за третман на овие симптоми.